

Fa. VERHULST EN ZONEN BOUWMATERIALEN

CALANDKADE 150-152 - 'S-GRAVENHAGE - TEL. 117356-7

DE LAAKHAVENKRANEN, EEN TUSSENSTAND

Met de herontwikkeling van het laatste gedeelte van de Laakhaven is ook de belangstelling voor de twee havenkranen bij de eigenaar, de gemeente, weer opgebloeid. Een verheugende ontwikkeling na jaren van verwaarlozing. De aankoop door de gemeente vond plaats na het vertrek van de betoncentrale van Fabriton naar de Binckhorst en de andere kraan werd overgenomen van de firma Verhulst, tegenwoordig gehuisvest in de voormalige HTM-busgarage aan de Viaductweg.

IDENTITEIT VAN HET GEBIED

In juni 2015 werden in het kader van 'Made in The Hague' door de SHIE de eerste contacten gelegd met de Stichting Drijfkracht, die toen actief was met 'Made in Laak'. Het idee hiervan was om potentieel talent in de wijk te ontwikkelen en tot bloei te brengen om daarmee de wijk een boost te geven, in samenspraak met bedrijven, maatschappelijke organisaties en talentvolle mensen. Doel hiervan is nieuwe banen en ondernemingen te creëren en tevens het verdiende geld in de wijk te laten circuleren. De Laakhaven met haar industriële verleden en de eigentijdse bedrijfsmogelijkheden kunnen samen met de aanwezige onderwijsfaciliteiten daarin een stuwende rol gaan spelen.

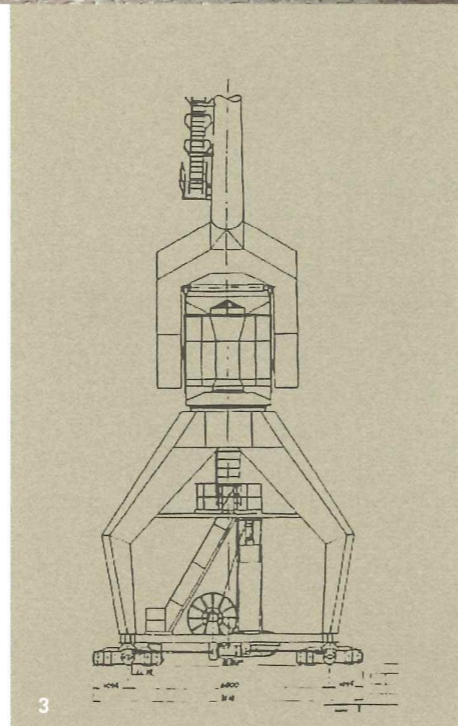
NIEUW ELAN

Door de Stichting Drijfkracht is in opdracht van de gemeente het afgelopen jaar geïnventariseerd wat de mogelijkheden zijn om de kranen weer een functie te geven in het gebied. Verder zijn ideeën ontwikkeld om een kraan te gebruiken als billboard voor de wijk, voor reclame, informatie of het tonen van een film of voetbalwedstrijd. Ook is het idee om de kranen op een bijzondere wijze uit te lichten. Er is gesproken met verschillende mogelijke partners en gekeken naar voorbeelden elders in het land. Een fraaie website met aandacht voor de historische kranen ondersteunt de plannen en gaat ook de activiteiten aankondigen, die er in de directe omgeving gaan plaatsvinden. Alle ideeën samen zijn inmiddels aan de gemeente gepresenteerd.

Belangrijke stap die nu nog moet worden gezet is de beslissing van de gemeente om de kranen zorgvuldig te laten restaureren, zodat er een goede uitgangspositie is voor het beheer van de kranen in de toekomst.

Koos Havelaar

1. Een reclame van de firma Verhulst van de locatie aan de Calandkade, 1935.
2. Overzicht vanaf de Calandkade met beide kranen, 2017.
3. Bestektekening van de Laakhavenkranen, 1968.

COLOFON HAAGVAARDER 93

Haagvaarder is het bulletin voor de donateurs van de Stichting Haags Industrieel Erfgoed (SHIE) en verschijnt vier keer per jaar.

Donateur kan men worden door overmaking van:
€ 17,50 voor particulieren
€ 35,- voor organisaties
€ 60,- voor bedrijven
op bankrekeningnr.: NL 84 RABO 0142 6525 63 ten name van Stichting Haags Industrieel Erfgoed te Den Haag.

Redactieadres: SHIE, Postbus 85469, 2508 CD Den Haag

De SHIE stelt zich ten doel de stimulering van de interesse voor het industrieel erfgoed in de regio Den Haag.

Voor meer informatie:
Koos Havelaar, tel: 070-3897508
Email: info@shie.nl
Website: www.shie.nl

Deze Haagvaarder kwam tot stand dankzij financiële steun van Eendeloos ontwerpers/uitgevers.

Vormgeving: Eendeloos
ISSN: 1380-8699

Jrg. 24, nummer 93, mei 2017.

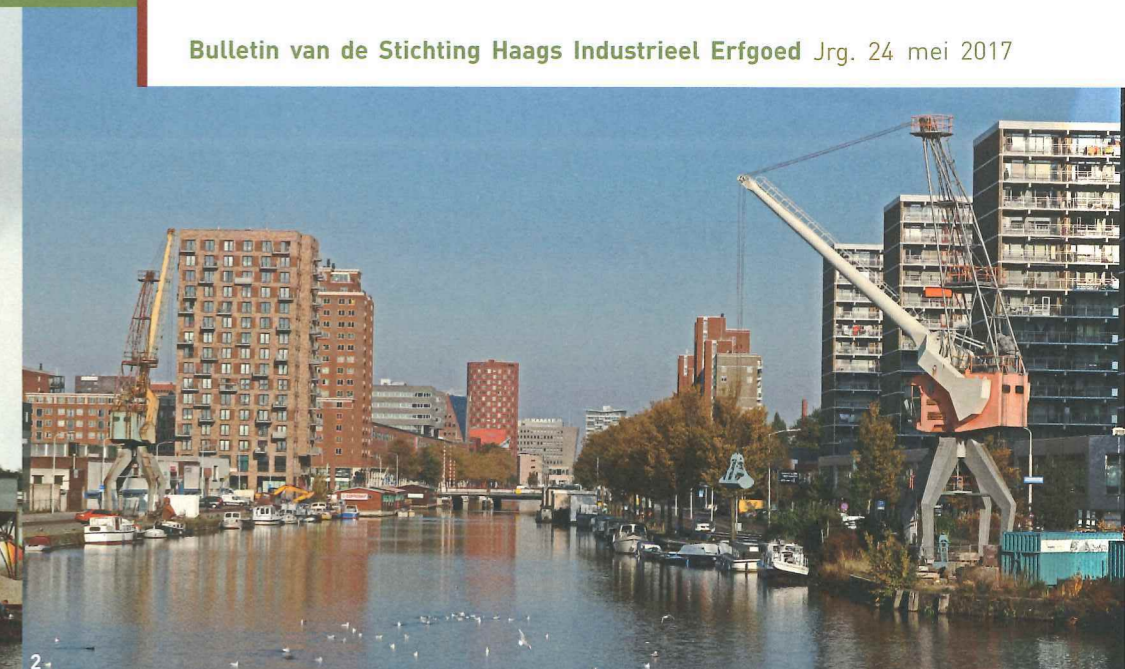

SHIE

stichting haags industrieel erfgoed

HAAGVAARDER 93

Bulletin van de Stichting Haags Industrieel Erfgoed Jrg. 24 mei 2017

Redactioneel
KRANEN ERFGOED

PLEIDOOI VOOR HAAGSE KRANEN

SIGNALERING
WWW.LAAK-HAVEN-KRANEN.NL

DE LAAKHAVENKRANEN,
EEN TUSSENSTAND

1. De betoncentrale Fabriton aan de Neherkade, ca. 2000.
2. De Laakhaven met beide historische kranen, 2017.
3. Een schip met zand aangemeerd aan de Calandkade bij Verhulst, 1990.

KRANEN ERFGOED

De SHIE is al jaren betrokken bij het lot van de twee overgebleven havenkranen in de Laakhaven. Ze vormen een laatste herinnering aan het markante industriële verleden van dit gebied waarvan helaas nog weinig resteert. Nu de revitalisering van de Laakhaven na zo'n 25 jaar aangekomen is bij het laatste deel van de haven rond de Petroleumhaven begint de belangstelling voor de kranen weer te stijgen, maar het kan nog alle kanten op. De gemeente heeft in het verleden de kranen aangekocht en om ze voor de toekomst veilig te stellen zullen deze ijzeren viervoeters een grondige restauratie moeten ondergaan, met een simpel verfbuurtje gaan de kranen het niet meer redden. Tegelijk moet gekeken worden hoe de kranen ook op langere termijn kunnen worden behouden. Er zal een uitgewerkt plan dienen te komen voor 'herbestemming', dat ook het beheer veilig stelt. Gelukkig

zijn op dit terrein al stappen gezet door de Stichting Drijfkracht in samenspraak met de SHIE. Achterop deze Haagvaarder leest u er meer over. Matthias Benjamins, oud bestuurslid, houdt vanuit zijn nieuwe woonplaats Gent in het hoofdartikel een gloedvol pleidooi voor behoud van historische kranen tegen het licht van een vergelijkbare situatie van de haven met zijn kranen in Gent. Hij pleit niet alleen voor het behoud van de kranen, maar ook voor de rails waarop de kranen reden en de oorspronkelijke kades en andere industriële elementen om het historisch ensemble intact te houden. De nieuwe wijk wordt niet vooraf schoongepoetst, maar begint met haar historische context en de identiteit die dit meegeeft.

Koos Havelaar, voorzitter SHIE

PLEIDOOI VOOR DE HAAGSE KRANEN EEN BERICHT UIT DEN VERRE

Als geëmigreerd bestuurslid wil ik graag de kans aangrijpen om een link te leggen tussen het industrieel erfgoed in Den Haag en dat in mijn nieuwe woonplaats Gent. In mijn korte periode als actief bestuurslid van SHIE was voor mij een van de meest aansprekende dossiers dat van de havenkranen in de Laakhaven. Een directe verbinding met Gent drong zich op toen daar vorige zomer de havenkranen aan de Schipperskaai werden teruggeplaatst als landmarks in de openbare ruimte bij de herontwikkeling van het oude havengebied tot een nieuw stadsdeel.

INVENTARISATIE KRANEN

De geschiedenis van de Haagse kranen is onlangs beschreven door de Nederlandse Stichting Erfgoed Kranen (NedSEK) in opdracht van de gemeente Den Haag, Dienst Stadsontwikkeling, die momenteel eigenaar is van de kranen. Tot in groot detail zijn de kranen, hun werking en technische installaties omschreven. Er wordt een onderbouwde waardebeoordeling gegeven en ook worden aanbevelingen gedaan voor het behoud en duurzaam hergebruik van deze krachtpatsers uit het eind van de jaren '60. Vooral dat laatste aspect is belangrijk om hun voortbestaan te garanderen. Want hoe geef je zulke niet aalbare monumenten van industrie en techniek een nieuwe functie?

GENTSE TEGENVOETERS

Tot mijn spijt moet ik bekennen dat daar voorlopig in Gent ook nog geen antwoord op is gevonden. De kranen staan als sculptuur in het gebied en markeren de plaatsen waar tussen de nieuwe appartementengebouwen groene parkzones komen. Het behoud van de kranen steunt op twee pijlers: Enerzijds de overtuiging vanaf het eerste begin van de planvorming dat de havenkranen een plaats in het ruimtelijk ontwerp moesten krijgen, anderzijds de robuustheid van de havenkranen zelf. De Gentse kranen zijn van zulk dik staal gemaakt en goed onderhouden dat zij de komende jaren tot decennia zonder al te veel onderhoud de tand des tijds zullen doorstaan. Toch moet het beheer en onderhoud van de kranen niet onderschat worden. De machinehuizen zijn van minder dik plaatstaal gemaakt en ondanks een recente schilderbeurt is de roestvorming niet te stuiten.

HERBESTEMMING

Daarom ben ik blij dat in het rapport van NedSEK ook aanbevelingen worden gedaan voor een duurzame herontwikkeling met een economische drager. De kranen zijn dan niet alleen iconen die naar het verleden verwijzen, maar gaan ook in het hedendaagse gebruik van het gebied een rol spelen, die economische instandhouding op de langere duur waarborgt. Deze herontwikkelingen vragen echter serieuze investeringen. En laat dat nu het punt zijn waarop veel goede voornemens en wensen sneuvelen.

ZORGVULDIGE AFWEGING

Het begint hoe dan ook met visie en ambitie. En ook overtuigingskracht en doorzettingsvermogen. Deze elementen zijn essentieel bij alle herontwikkelingstrajecten, en zeker bij het herontwikkelen van havenkranen. In Gent speelde dit ook een belangrijke rol. Hoe ontwikkel je een nieuw stadsdeel terwijl je het industriële karakter van het gebied ook wil behouden. De kade waarop de portaalkranen staan is als openbare ruimte en doorgaande recreatieve route heraangelegd. Rond het havenbekken is een promenade ontstaan die een verbindende rol in het nieuwe stadsdeel vormt. Bij de heraanleg van de kade is zoveel mogelijk het oude karakter behouden. De kasseien van het wegdek, maar ook de stalen rails en kabelgoten voor de kranen. Daarmee is het ruwe industriële karakter van het gebied niet weggepoetst, maar gebleven. Het zijn die details die uiteindelijk de samenhang en uitstraling van het gebied bepalen. Daarbij moet het uitgangspunt zijn dat je het gebied als geheel ontwikkelt, waarbij zorgvuldig nieuwe en oude elementen in evenwicht tot een nieuwe woon-, werk- en leefruimte worden samengesmeed.

Ik hoop van harte dat we ook in Den Haag met succes de Conrad-Stork kranen in de openbare ruimte kunnen behouden. De Haagse kranen zijn namelijk prachtig en uniek in hun vormgeving en voorkomen. Ze behoren tot de mooiste voorbeelden van havenkraanarchitectuur ter wereld en zijn zes jaar ouder dan die in Gent...

Matthias Benjamins

Bronnen:

www.oudedokken.be

G. Jacobs, Conrad-Stork kranen, Laakhaven, 's-Gravenhage, omschrijving en waardeoordeel, NedSEK, Bergen 2016.

1. Kraan met een gedeelte van de historische omgeving, 2017.
2. Eén van de drie Gentse kranen, 2017.
3. De Calandkade met Verhulstkraan, 2016.
4. Het kraanhuis van de Verhulstkraan waarin het originele draaiwerk nog aanwezig is, 2016.
5. De kraan aan de Neherkade van de firma Fabriton, 2016.

SIGNALERING

WWW.LAAK-HAVEN-KRANEN.NL

Het project rond de Laakhavenkranen is door de Stichting Drijfkraft geïnitieerd en wordt gecoördineerd door Joyce Baarh. Sinds kort heeft het project een eigen website, gedeeltelijk nog in ontwikkeling, maar er staat al veel informatie op. De website is ontworpen door Foek Ngo, die zich ook bezig houdt met de branding van het gebied en het project. De SHIE zorgt voor de historische inbreng.

Op de website vindt u informatie over de diverse stappen die al zijn gezet, zoals stage- en leerwerkprojecten met studenten van de Haagse Hogeschool en het ROC Mondriaan. Onder het kopje projecten treft u de eerste ideeën die nu worden uitgewerkt voor de kranen. Uiteraard is er uitgebreid aandacht voor de historie van de twee kranen aan de Calandkade en de Neherkade.

